

พลวัตขบวนการแรงงานไทย สู่การเคลื่อนไหวสังคมใหม่

นายชาญณรงค์ เตชะธัตถกิจ

**ลัทธิมาร์กซ :
“ผู้ใช้แรงงานเป็น
พลังนำของการ
เปลี่ยนแปลงสังคม
เศรษฐกิจ และ
การเมือง”**

▪ ศ. 19 - ศ. 20 เป็นช่วงที่ทุนนิยมตะวันตกสะสมทุนครั้งใหญ่ เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีเครื่องจักรเครื่องกล มีไฟฟ้า เกิดเครื่องจักรไอน้ำ ตามมาด้วยเครื่องจักรทอผ้า มีการรวมศูนย์แรงงานเข้าสู่โรงงาน ลักษณะพิเศษ คือ

- 1. ผู้ใช้แรงงานทำงานร่วมกันในอาคารโรงงานเป็นกลุ่มก้อน พักอาศัยในย่านเดียวกัน..
- 2. ผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ทำงานร่วมกับพลังการผลิตทันสมัยในยุคนั้น คือเครื่องจักรเครื่องกล.
- 3. มีชะตากรรมร่วมกัน ถูกกดขี่ขูดรีดแรงงานอย่างหนัก ยากจน แร้นแค้น คุณภาพชีวิตต่ำ.
- 4. มีการจัดตั้ง และมีวินัยการทำงาน มีหัวหน้างาน กฎระเบียบ เวลาทำงาน ฯลฯ.
- 5. มีการรวมพลังต่อสู้เรียกร้องเป็นระยะ เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พ่ายแพ้ และชนะเป็นบางครั้ง ก่อเกิดสำนึกทางชนชั้นผู้ใช้แรงงาน.

โครงสร้างการทำงาน และโรงงานเปลี่ยนไป อาชีพอิสระ เพิ่มจำนวนขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญ

1. การจ้างเหมา และการจ้างงานคนนอก (Outsource) จ้างงานเป็นชิ้นเป็นโครงการ จบแล้วเลิกกัน สัมพันธ์กับนายจ้างไม่เหมือนผู้ใช้แรงงานประจำที่รับรายได้เป็นเดือน ถ้าเป็นงานใช้ปัญญาและฝีมือ จะมีคนรุ่นใหม่ทำงานแบบอิสระ Freelance มากขึ้นเรื่อย ๆ.
2. งานภาคบริการทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ โปรแกรมเมอร์, นักวิจัย, นักการธนาคาร, นักการเงิน, ที่ปรึกษาด้านต่าง ๆ, ผู้เชี่ยวชาญด้านงานบัญชี, คนทำงานในตลาดหลักทรัพย์ ฯ
3. งานใช้แรงงานที่ไม่ต้องใช้ความรู้ หรือเทคนิคสูง มีการจ้างแรงงานข้ามชาติ มาทำแทนแรงงานไทย โรงงานเย็บผ้าทอผ้า, โรงงานหลอมเหล็ก, ประมง, การเกษตรเช่นการตัดยาง. การตัดอ้อย ฯ, โรงงานผลิตสินค้าไลฟ์เทค ใช้แรงงานพม่า, กัมพูชา และลาว ไม่น้อยกว่า 50 % ของแรงงานทั้งหมด.
4. โรงงานขนาดใหญ่ที่ใช้แรงงานไร้ฝีมือจำนวนมากกว่าร้อยละ มีจำนวนลดลง ขณะที่โรงงานประกอบอุปกรณ์ไฮเทคเพิ่มจำนวนมากขึ้น คนทำงานเป็นประเภทช่างเทคนิค และวิศวกร.
5. ช่องว่างรายได้ระหว่างแรงงานมีฝีมือ กับแรงงานไร้ฝีมือ ห่างมากขึ้นเรื่อย ๆ .

ประเภทกิจการ	จำนวน (ล้านคน)	ลักษณะงาน
เกษตรกรรม	8 – 10	เกษตรกรรม, ประมง
ก่อสร้าง	2 – 3	
โรงงานอุตสาหกรรม	1.5 – 2	งานการผลิต, บรรจุหีบห่อ
บริการอื่น ๆ	3 – 4	แม่บ้าน, คนสวน, แรงงานทั่วไป

จำนวนผู้ใช้แรงงานระดับไร้ฝีมือ
ในประเทศไทย ปี 2566 - 2567

- มีจำนวนรวมประมาณ 15 – 18 ล้านคน
(ราว 40 – 45 % ของแรงงานทั่วประเทศ 39 – 40 ล้านคน)

ประเภท	จำนวน (คน)
ประชากรรวม	70,025.47 ล้าน
ประชากรอายุมากกว่า 15 ปี	58,920.72 ล้าน
กำลังแรงงานรวม	40,447.22 ล้าน
ผู้มีงานทำ	39,912.03 ล้าน
แรงงานภาคเกษตร	12,049.82 ล้าน
แรงงานนอกภาคเกษตร	27,862.21 ล้าน

**สถานการณ์
กำลังแรงงาน
การมีงานทำ
และการว่างงาน
ในประเทศไทย**

**สถานการณ์
กำลังแรงงาน
การมีงานทำ
และการว่างงาน
ในประเทศไทย**

แบ่งออกเป็นแรงงานภาคการผลิต	6,259.92 ล้าน
แรงงานภาคก่อสร้าง	2,259.68 ล้าน
แรงงานภาคพาณิชย	6,893.16 ล้าน
แรงงานภาคขนส่ง	1,462.71 ล้าน
แรงงานด้านโรงแรมและร้านอาหาร	3,171.12 ล้าน
แรงงานวิชาชีพ, วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	436.72 แสน
บริหารราชการ และป้องกันประเทศ	1.798.55 ล้าน

แรงงานด้านการศึกษา	1,122.37 ล้าน
แรงงานในกิจการครัวเรือน	231.79 แสน
ผู้ว่างงาน	395.17 แสน
อัตราการว่างงาน	0.98 %
คนอายุมากกว่า 15 ไม่ได้อยู่ในกำลัง แรงงาน	18,473.50 ล้าน
เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	11,104,75 ล้าน

**สถานการณ์
กำลังแรงงาน
การมีงานทำ
และการว่างงาน
ในประเทศไทย**

ตำแหน่งที่ตั้ง	จำนวนโรงงาน	ทุน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน
กรุงเทพฯ	5,979 (8.22%)	660,094.54	369,423 คน
ภูมิภาค	66,720 (91.77%)	8,356,882.40	3,542,033 คน
รวม	72,699	9,016,976.95	3,911,456 คน
โรงงานผลิตภัณฑ์โลหะ	7,768	500,584.13 (แสน)	301,936 คน
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	6,089	439,803.27 (แสน)	273,987 คน
ผลิตภัณฑ์ท่อโลหะ	5,747	322,100.97	155,674 คน
ยานพาหนะ, อุปกรณ์ และซ่อมบำรุง	5,544	892,965.77	330,014 คน

จำนวน
โรงงาน
ปี 2566

แปรรูปไม้และ ผลิตภัณฑ์ไม้	3,504	132,512.88	131,998 คน
เคมีภัณฑ์และ ผลิตภัณฑ์	2,950	673,254.28	120,976 คน
ผลิตเครื่องจักรและ เครื่องกล	2,552	371,384.82	190,458 คน
เครื่องใช้ไฟฟ้าและ อุปกรณ์	2,138	717,085.65	381,644
ยางและผลิตภัณฑ์ ยาง	1,678	455,417.32	160,413
เครื่องเรือน,เครื่อง ตกแต่งจากไม้,แก้ว ฯ	1,386	39,701.98	87,273Z(
แปรรูปไม้และ ผลิตภัณฑ์ไม้	3,504	132,512.88	131,998 คน
เคมีภัณฑ์และ ผลิตภัณฑ์	2,950	673,254.28	120,976 คน

จำนวนโรงงาน
ปี 2566
หน้า 2

ขนาดโรงงาน	จำนวน (แห่ง)	ตัวอย่างอุตสาหกรรม
ขนาดเล็ก กุญแจทะเบียนไม่เกิน 10 ล้านบาท	50,000	หัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ชุมชน
ขนาดกลาง กุญแจทะเบียน 10 – 200 ล้าน บาท	15,000 – 20,000	พลาสติก, อาหารแปรรูป, เครื่องดื่ม
ขนาดใหญ่ กุญแจทะเบียน มากกว่า 200 ล้านบาท	5,000 – 6,000	ยานยนต์, เปโตรเคมี, อิเล็กทรอนิกส์

จำนวนโรงงาน
อุตสาหกรรม ปี
2566 – 2567

- มีโรงงานที่ได้รับอนุญาต โดยจดทะเบียน
กับกรมโรงงานอุตสาหกรรม
ราว 70,000 – 75,000 แห่ง

ที่มาข้อมูล : Deep Seek

**จำนวนแรงงาน
ในอุตสาหกรรมไฮเทค
(2566 – 2567)**

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนแรงงาน (คน)	ลักษณะงานหลัก
อิเล็กทรอนิกส์และเซมิ คอนดักเตอร์	300,000 – 400,000	วิศวกร, ช่างเทคนิค, ควบคุมเครื่องจักร
ยานยนต์สมัยใหม่ (EV)	150,000 – 200,000	ผลิตชิ้นส่วนรถไฟฟ้า, แบตเตอรี่, ระบบขับเคลื่อน อัจฉริยะ
ดิจิทัลและซอฟต์แวร์	50,000 – 80,000	โปรแกรมเมอร์, นักวิเคราะห์ข้อมูล, ผู้พัฒนาระบบ AI
เครื่องมือแพทย์และไบโอ เทค	30,000 – 50,000	นักวิจัย, ช่างเทคนิค การแพทย์, ควบคุมการผลิต
ระบบอัตโนมัติและ หุ่นยนต์	20,000 – 30,000	วิศวกรระบบอัตโนมัติ, ผู้ ควบคุมเครื่องจักรกล ขั้นสูง

จำนวนแรงงาน ในอุตสาหกรรมไฮเทค (2566 – 2567)

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนแรงงาน (คน)	ลักษณะงานหลัก
อื่น ๆ เช่นอวกาศ, พลังงานสะอาด	10,000 – 20,000	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

- รวมกำลังแรงงานประมาณ 560,000 – 780,000 คน (ราว 10 – 15 % ของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด 7.5 ล้านคน)
- EV & Batteries กำลังขยายตัวเร็วที่สุด คาดว่าปี 2570 จะจ้างแรงงานเพิ่มเป็น 300,000 คน
- Digital & AI จะเติบโตปีละมากกว่า 15 % จากการเปลี่ยนผ่านสู่ Digital Economy
- ขาดแคลนแรงงานทักษะชั้นสูง ต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติ ราว 10 – 20 %.
- Deep Seek อ้างข้อมูลจาก BOI, EEC, และสำนักงานสถิติแห่งชาติ.

ประเภท	จำนวน (แห่ง)	หมายเหตุ
สหภาพแรงงานระดับสถานประกอบการ	1,400 – 1,600	ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่
สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ	40 50	การไฟฟ้า, ประปา ฯลฯ
สหพันธ์แรงงาน	20 – 30	รวมกลุ่มตามอุตสาหกรรม เช่นสหพันธ์ แรงงานยานยนต์
สภาองค์การลูกจ้าง	2	สภาองค์การลูกจ้างแรงงานรัฐวิสาหกิจ สภาองค์การลูกจ้างเอกชน
สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์	1	ดูแลสิทธิแรงงานในรัฐวิสาหกิจ

จำนวนสหภาพแรงงาน (ประมาณการปี 2566 – 2567)

จำนวนสหภาพแรงงาน (ประมาณการปี 2566 – 2567)

- จำนวนสมาชิกสหภาพแรงงานทั่วประเทศ ราว 3 – 5 % ของแรงงานทั้งหมด เนื่องจากแรงงานนอกระบบสูง (ส่วนใหญ่เป็นแรงงานชั่วคราว หรือไร้สัญญา)

▼ สรุป

- ปัจจุบันแรงงานไทยไม่มีลักษณะการเคลื่อนไหวเป็นขบวนการ.
- แรงงานส่วนใหญ่ที่ไร้ฝีมือ หรือกึ่งไร้ฝีมือ ขาดอำนาจต่อรอง ไม่อาจรวมพลังเรียกร้องสิทธิอันพึงมี.
- สหภาพแรงงานมีจำนวนเพียง 2 - 3 % ของโรงงานราว 72,000 แห่ง สมาชิกก็มีเพียง 2 - 3 % ของจำนวนแรงงานทั้งหมด.
- การพัฒนาของพลังการผลิตยุคอุตสาหกรรม 4.0 ก่อเกิดอาชีพอิสระ ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ
- กลุ่มอิสระที่มีบทบาท เช่น LGBTQ+, ไสเดอร์, ล้วนต่อสู้เรียกร้องเพื่อผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตนเอง.
- แรงงานไร้ฝีมือ และกึ่งไร้ฝีมือต้องอาศัยพรรคการเมืองช่วยผลักดันสิทธิและผลประโยชน์สวัสดิการต่าง ๆ.
- กลุ่มอาชีพอิสระเมื่อต่อสู้เรียกร้องถึงระดับหนึ่ง จะต้องเข้าร่วมการเรียกร้องต่อสู้ของกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เพราะท้ายที่สุด หากระบอบประชาธิปไตยไม่อาจสถาปนาอย่างมั่นคง การต่อสู้เรียกร้องก็จะถึงทางตัน.